

คู่มือ การปฏิบัติงานเพื่อป้องกัน ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)

โรงพยาบาลทุ่งเขาหลวง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดร้อยเอ็ด

## คำนำ

รัฐบาลภายใต้การนำของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ให้ความสำคัญและผลักดันให้การป้องกัน และปราบปรามการทุจริตเป็นวาระแห่งชาติ ได้แถลงนโยบาย 11 ด้าน รวมถึงประเด็นการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ ยึดหลักการบริหารจัดการที่ดีเพื่อสร้างความเชื่อมั่นวางใจในระบบราชการ ปราบปรามการทุจริต และการมีผลประโยชน์ทับซ้อนในทุก ระดับ ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2556-2560) คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2559 มีมติให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานเข้าร่วมการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment-ITA) ครอบคลุมประเด็นการประเมิน 5 ด้าน อันรวมถึงการต่อต้านการทุจริตในองค์กร โดยสนับสนุนให้หน่วยงาน ภาครัฐดำเนินการเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนผ่านกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการให้ความรู้ตามคู่มือ ประมวลจริยธรรมเกี่ยวกับการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนแก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานด้วย กระทรวงสาธารณสุข กำหนดมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต 3 ป.1 ค. คือ การ ปลุกจิตสำนึก การป้องกัน การปราบปราม และการสร้างเครือข่ายมุ่งเน้นการป้องกันการทุจริตและช่วยฟื้นฟู ส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตเชิงบวกในภาครัฐให้แก่ระบบราชการไทย โรงพยาบาลทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน(Conflict of Interest) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ที่ใช้วิธีคิดอย่างง่าย โดยใช้แนวคิดว่าทัศนศาสตร์เปรียบเทียบวิธีคิดในระบบฐานสิบและฐานสอง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการปรับฐานความคิด (Mind Set) ในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างง่าย สามารถรับรู้ เข้าใจ และ หลุดพฤติกรรมที่เป็นเรื่องทับซ้อนตามคู่มือผลประโยชน์ทับซ้อนของศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวง สาธารณสุข (สปท.) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ ทับซ้อน (Conflict of Interest) นี้ จะร่วมสร้างวัฒนธรรม และ ค่านิยมที่ดีในเรื่องความสุจริตในโรงพยาบาล ทุ่งเขาหลวงจังหวัดร้อยเอ็ดให้เป็นสังคมสุจริตต่อไป

## สารบัญ

|                                                                                                                                                               | หน้า |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| คำนำ                                                                                                                                                          | ก    |
| สารบัญ                                                                                                                                                        | ข    |
| เกริ่นนำ                                                                                                                                                      | ค    |
| คำนิยามหลัก ๑๒ ประการ                                                                                                                                         | ง    |
| หลักธรรมมาภิบาล                                                                                                                                               | ง    |
| ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน                                                                                                                                  | จ    |
| บทที่ ๑ กระบวนการทางความคิด (Mind Set)                                                                                                                        | 1    |
| - กระบวนการทางความคิด (Mind Set)ระบบความคิดในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน                                                                                          | 2    |
| - ตัวอย่างคิดแบบระบบฐานลึบส นักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข                                                                                                        | 5    |
| บทที่ ๒ หลักการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน                                                                                                                        | 11   |
| บทที่ ๓ การจัดการระหว่างผลประโยชน์ตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข                                                                                                | 21   |
| - เกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหาและการส่งเสริมการขายและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา<br>ของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2557                                                      | 22   |
| - การให้/การรับของขวัญและผลประโยชน์ในเทศกาลปีใหม่                                                                                                             | 30   |
| บทที่ 4 กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน                                                                                                            | 31   |
| ภาคผนวก                                                                                                                                                       | 34   |
| 1. ประกาศโรงพยาบาลทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด เรื่องแนวปฏิบัติตามเกณฑ์จริยธรรม<br>ว่าด้วยการจัดซื้อจัดหาและการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา พ.ศ. 2557 | 35   |
| 2. ประกาศโรงพยาบาลทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด เรื่องการให้และรับของขวัญในเทศกาล<br>วันขึ้นปีใหม่ ปี 2560                                                      | 40   |
| 3. ข้อบังคับส นักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยจรรยาข้าราชการ<br>สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2553                                                       | 41   |
| 4. ประกาศเจตนารมณ์โรงพยาบาลทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด เรื่อง นโยบายการป้องกัน<br>การทุจริตและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน                                      | 44   |

## เกริ่นนำ

การมีผลประโยชน์ทับซ้อน ถือเป็นการทุจริตคอร์รัปชันประเภทหนึ่ง เพราะเป็นการแสวงหาประโยชน์ส่วนบุคคลโดยการละเมิดต่อกฎหมาย หรือจริยธรรม ด้วยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ไปแทรกแซงการใช้ดุลพินิจในกระบวนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จนทำให้เกิดการละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ สาธารณะ ขาดความเป็นอิสระความเป็นกลาง และความเป็นธรรมจนส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะของ ส่วนรวมและทำให้ผลประโยชน์หลักขององค์กรหน่วยงานสถาบันและสังคมต้องสูญเสียไป โดยผลประโยชน์ที่ สูญเสียไปอาจอยู่ในรูปของผลประโยชน์ทางการเงินคุณภาพให้บริการความเป็นธรรมในสังคมรวมถึงคุณค่าอื่นๆ ตลอดจนโอกาสในอนาคตตั้งแต่ระดับองค์กรจนถึงระดับสังคม ตัวอย่างเช่นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเรียกรับเงิน หรือผลประโยชน์อื่นใดจากผู้ประกอบการเพื่อแลกเปลี่ยนกับการอนุมัติการออกใบอนุญาตประกอบกิจการใดๆ หรือแลกเปลี่ยนกับการละเว้น การยกเว้น หรือการจัดการประมุลทรัพย์สินของรัฐเพื่อประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ ของรัฐ และพวกพ้อง ฯลฯ เป็นต้น อย่างไรก็ตามท่ามกลางผู้จูงใจกระทำความผิดยังพบผู้กระทำความผิดโดยไม่เจตนาหรือไม่มีความรู้ใน เรื่องดังกล่าวอีกเป็นจำนวนมากจนนำไปสู่การถูกกล่าวหาหรือเรียนเรื่องการทุจริตหรือถูกลงโทษทางอาญา ผลประโยชน์ทับซ้อนหรือความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interest : COI)เป็นประเด็นปัญหาทางการบริหารภาครัฐในปัจจุบันที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาการ ทุจริตประพฤติมิชอบในระดับที่รุนแรงขึ้นและยังสะท้อนปัญหาการขาดหลักธรรมาภิบาลและเป็นอุปสรรคต่อ การพัฒนาประเทศ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนได้มีการบัญญัติในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ โดยประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2552 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2553 มาตรา 279 กำหนดให้มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น โดยจะต้องมีกลไกและระบบในการดำเนินงานเพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดขั้นตอนการลงโทษตามความ ร้ายแรงแห่งการกระทำ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัย ดังนั้น บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนทุกตำแหน่งจึงมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติ ความเป็นกลางทางการเมือง อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลโดยจะต้องยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ 9 ประการของส านักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ดังนี้

- (1) การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
- (2) การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ

(3) การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

(4) การยื่นหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย

(5) การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ

(6) การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง

(7) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้

(8) การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(9) การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร

การสร้างค่านิยมหลักของคนไทย ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อ  
สร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง โดยต้องสร้างคนในชาติ ให้มีค่านิยมไทย ๑๒ประการ

๑. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๒. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน

๓. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์

๔. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม

๕. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย

๖. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์

๗. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย

๘. มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่

๙. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ

๑๐. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๑๑. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ

๑๒. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน

“หลักธรรมาภิบาล” หรืออาจเรียกได้ว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมรัฐ และ บรรษัทภิบาล ฯลฯ” ซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” ที่หมายถึง การปกครองที่เป็นธรรม นั้น ไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ของมวลมนุษยชาติเป็นพันๆ ปี ซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถประสาน

ประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน หลักธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบที่สาคัญ ๖ ประการดังนี้ ๑. หลักนิติธรรม คือ การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาด่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม

หลักธรรมาภิบาล

ค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ

ค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ

ค่านิยมหลัก 12 ประการ

ค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ

ค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ

จ

๒. หลักคุณธรรม คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยการรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทน ขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น ๓.หลักความโปร่งใส คือ การท าให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาและสามารถ ตรวจสอบความถูกต้องได้ โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการท างานขององค์กรให้มีความโปร่งใส มีการ เปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกตลอดจนมีระบบหรือ กระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มี

ประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกัน และ ช่วยให้การทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชัน ๔. หลักความมีส่วนร่วม คือ การท าให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมเสนอความเห็น ในการตัดสินใจส าคัญๆของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมได้แก่ การแจ้ง ความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่นๆ และจัดการผูกขาดทั้งโดย ภาครัฐหรือโดยภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาค ธุรกิจเอกชน ๕. หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหาร พนักงานและลูกจ้างต้องตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างดียิ่ง โดยมุ่ง ให้บริการแก่ผู้มารับบริการ เพื่อ นวยความสะดวกต่างๆ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงาน ที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันที ๖. หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารต้องตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ดังนั้นในการบริหารจัดการจ าเป็น จะต้องยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า ซึ่งจ าเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชน ด้วย

ผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำ การใดๆ ตามอ านาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม แต่กลับเข้าไปมีส่วนได้เสียกับกิจกรรมหรือการค านินการที่เอื้อประโยชน์ให้กับตนหรือพวกพ้อง ท ำให้ การใช้อ านาจหน้าที่เป็นไปโดยไม่สุจริต ก่อให้เกิดผลเสียต่อภาครัฐ โดยการกระทำ ที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับ ซ้อน เช่น 1. การรับผลประโยชน์ต่างๆ และผลจากการรับผลประโยชน์นั้นส่งผลต่อการตัดสินใจในการค านินการ ตามอ านาจหน้าที่ 2. การท ำธุรกิจกับตัวเองหรือเป็นคู่สัญญา 3. การท ำงานหลังจากออกจากต าแหน่งสาธารณะหรือหลังเกษียณ โดยใช้อิทธิพลหรือความสัมพันธ์ จากที่เคยด ำรงต าแหน่งในหน่วยงานนั้นหาประโยชน์จากหน่วยงาน

ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน

ค ำนิยามหลัก ๑๒ ประการ

ค ำนิยามหลัก ๑๒ ประการ

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

1

บทที่ 1 กระบวนการทางความคิด (Mind Set) -----

การปรับกระบวนการทางความคิด (Mind Set) การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม  
หรือ ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)

“แก๊ทจรีต ต้องคิดเป็น”

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

2

กระบวนการทางความคิด (Mind Set) ระบบความคิดในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน

เรามาคิดแบบระบบเลขกันเถอะ

คิดแบบฐาน 10( Analog)

ระบบของผิด ถึง ถูก ผิด 0..1..2..3..4..5..6..7..8..9ถูก

คิดแบบฐาน 2(Digital) คิดแยกแยะถูก-ผิด 0 เท่ากับ ไม่ใช่/ผิด 1 เท่ากับ ใช่/ถูก

ระบบ

ความคิด

เลข 0 ถึง เลข 9

ไม่สามารถ แยกประโยชน์ ส่วนตนออก จากประโยชน์ ส่วนรวมได้

สังคมโลกยุค Analog

สังคมโลกสมัยใหม่ยุค Digital

แยกประโยชน์ ส่วนตนออก จากประโยชน์ ส่วนรวมได้

เลข 0 และ เลข 1

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

3

Analog Digital

ระบบคิดฐาน 10 ระบบคิดฐาน 2

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

การปฏิบัติงานแบบใช้ระบบคิดฐานสอง (Digital) การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีระบบการคิดที่สามารถแยกออกอย่างชัดเจนว่าสิ่งไหนถูก สิ่งไหนผิด สิ่งไหนท าได้ สิ่งไหนท าไม่ได้ สิ่งไหนคือประโยชน์ส่วนตน สิ่งไหนคือประโยชน์ส่วนรวม ไม่น ามาปะปนกัน ไม่น าลึ่งของราชการมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน ไม่เบียดบังราชการ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมหรือของหน่วยงานเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน ไม่แสวงหาประโยชน์จาก ต าแหน่งหน้าที่ราชการ ไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากการปฏิบัติหน้าที่ กรณีเกิดการ ขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมจะต้องยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็น หลัก

การปฏิบัติงานแบบใช้ระบบคิดฐานสิบ (Analog) การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐยังมีระบบคิดที่น ာประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมมา ปะปนกันไปหมด แยกแยะไม่ออกว่าสิ่งไหนคือประโยชน์ส่วนตน สิ่งไหนคือประโยชน์ส่วนรวม น าลึ่งของราชการมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน เบียดบังราชการ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเหนือกว่าประโยชน์ส่วนรวมหรือของหน่วยงาน จะคอยแสวงหาประโยชน์จากต าแหน่งหน้าที่ ราชการเพื่อตนเอง เครือญาติ หรือพวกพ้อง กรณีเกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์ส่วนรวมจะต้องยึดประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก กรณีตัวอย่างระบบคิดฐานสิบที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน จ าคูก 2 ปี 6 เดือน “นาย กอ” ฐานใช้รถหลวงงานแต่งลูกสาว

ศาลอาญาพิพากษา จูก 2 ปี 6 เดือน ปรับ 10,000 บาท กรณีนายกอ น รถหลวงและอุปกรณ์ไปใช้ในงานแต่งลูกสาวสุดหรูทั้งที่บ้าน ที่โรงแรม โดยศาลยังปราณี ลดเหลือจ าคูก 2 ปีครึ่ง ปรับหนึ่งหมื่นบาท โดยโทษ จูกให้รอ ลงอาญา 2 ปี ศาลอาญารัชดาอำนค าพิพากษาในคดีที่อัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายกอ ฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ท าจัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใดๆ ใช้อ านาจในต าแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐและเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติ หน้าที่โดยมิชอบ หรือปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 151 และ 157

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

จากกรณีเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2554 ขณะจ าเลยด ารงต าแหน่งคนบตี...ได้ใช้อ านาจนหน้าที่โดยทุจริตด้วยการ สั่งให้เจ้าหน้าที่น ักเฝ้า 100 ตัว พร้อมปลดออกคุมเฝ้าอี ้เครื่องถ่ายวิดีโอ 2 เครื่อง เครื่องเล่นวิดีโอ กล้องถ่ายรูป และผ้า เต็นท์หลายผืน เพื่อน ำไปใช้ในงานวิวาห์บุตรสาวจ าลายที่บ้านพักส่วนตัว รวมทั้งรถยนต์ รถตู้ส่วนกลางอีก 4 คัน เพื่อ ำรับส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมพิธี และขนย้ายอุปกรณ์ทั้งที่บ้านพักและงานฉลอง มงคลสมรสที่โรงแรม ซึ่งล้วนเป็นทรัพย์สิน ของทางราชการ การกระทำ ของจ าลาย นับเป็นการใช้อ านาจน โดยทุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนตัว อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ ต่อมา เดือนกันยายน 2546 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ ป.ป.ช. ได้ชี้มูลความผิดวินัยและ อาญากับจ าลายตาม ความผิดด้วย ครั้งแรกจ าลายให้การปฏิเสธ แต่ต่อมาให้การรับสารภาพไม่ต่อสู้คดี ศาลพิเคราะห์ พยานหลักฐานโจทก์แล้วเห็นว่ากรกระทำ ของจ าลายเป็นการทุจริตต่อต าแหน่งหน้าที่ตามฟ้อง จึงพิพากษา ให้จ าลาย คุก 5 ปี และปรับ 20,000 บาท ค ำให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดี ลดโทษกึ่ง หนึ่ง คงจ าลาย คุกจ าลายไว้ 2 ปี 6 เดือน และปรับ 10,000 บาท อย่างไรก็ตาม จ าลายได้ส ำนักผิดและชด ำใช้ค่าเสียหาย คืนให้แก่รัฐทันที ประกอบกับเป็นแพทย์ท ำคุณประโยชน์ ต่อสังคม และไม่เคียดแค้นโทษจ าลายมาก่อน ศาล จึงเห็นควรให้รอลงอาญา

ตัวอย่างคิดแบบระบบฐานสิบ ส ำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

คนหลวงใช้เงินหลวง นางวันดี ต าแหน่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติงาน ได้รับต าแหน่งให้เป็น กรรมการเก็บรักษาเงินและเป็น เจ้าหน้าที่การเงินรับผิดชอบการเงินและบัญชี และมีอ านาจลงนามในใบ ถอนเงินร่วมกับเจ้าหน้าที่รายอื่น นางวันดีได้ ถอนเงินออกจากบัญชีเงินฝากของสถานีนามัณ ำไปใช้จ่าย ในเรื่องส่วนตัว จ ำนวน 100,000 บาท ต่อมาได้ น ำเงิน จ ำนวนดังกล่าวมาคืนให้แก่ทางราชการแล้ว และ พบว่ามีการเบิกจ่ายเงินโดยไม่มีเอกสารหลักฐานประกอบการจ่ายเงิน จ ำนวน 200,000 บาท นางวันดีให้การ รับสารภาพว่าตนได้จัดท ำเอกสารหลักฐานประกอบการเบิกจ่ายเงินเท็จขึ้นมา ใหม่เพื่อให้มีจ ำนวนเงิน คงเหลืออยู่จริงตรงตามรายงานงบเดือนส่งให้ส ำนักงานสาธารณสุขอ ำเภอเพื่อประกอบการ จัดท ำบัญชี เกณฑ์คงค้าง พฤติการณ์ของนางวันดีดังกล่าวเป็นการกระทำ ผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานปฏิบัติหรือละเว้นการ ปฏิบัติหน้าที่ ราชการโดยทุจริตตามมาตรา 85(1) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ลงโทษไล่ออกจาก ราชการ

ยักยอกยา นายยา ต าแห่งเกสักรปฏิบัติการ ได้ยักยอกยาแก่หวัตสุตรผสมชูโคอิฟรีดรินที่ตนค าเนินการ  
สั่งซื้อจาก บริษัทยาของเอกชน รวมจ านวน 200,000 เม็ด โดยยาดังกล่าวจ านวน 50,000 เม็ด ได้มีการสั่งซื้อ  
ในนามโรงพยาบาล และน าเข้าคลังยาของโรงพยาบาลตามระบบ ส่วนอีกจ านวน 150,000 เม็ดนั้น ได้สั่งซื้อ  
ในนามของโรงพยาบาลแต่ัน ำ

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

6

ยาเข้าร้าน และจ่ายเงินเอง โดยการสั่งซื้อในส่วนนี้นายยาได้ท การปลอมลายมือชื่อของผู่อ านวยการ  
โรงพยาบาลเพื่อ ใช้เป็นหลักฐานในการสั่งซื้อชื้อยาและได้น ยาดังกล่าวไปขายให้กับบุคคลภายนอก  
พฤติการณ์ของนายยาดังกล่าว เป็นการกระท าคิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่  
ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่  
ราชการ โดยทุจริต ตามมาตรา 85(1) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ลงโทษได้  
ออกจากราชการ

โกงพระและโกงหลวง นางสาวกรรมสนอง ต าแห่งเจ้าพนักงานการเงินและบัญชี 5 มีหน้าที่รับ-จ่ายเงิน  
สดประจำ ว้น และจ่ายเงิน คืนให้แก่ผู้ป่วย และออกใบเสร็จรับเงินคำรักษาพยาบาลตามสิทธิต่างๆ ของ  
โรงพยาบาล นางสาวกรรมสนองได้รับเงิน คำรักษาพยาบาลจากผู้มารับบริการตามเอกสารเวชระเบียนและ  
ตามใบเสร็จรับเงิน (ต้นฉบับ) จ านวน 4 ครั้ง รวมเป็น เงิน 8,400 บาท แต่เขียนส านาใบเสร็จรับเงินมีจ  
ำนวนเงินน้อยกว่าต้นฉบับและน ำเงินส่งให้กับโรงพยาบาลเป็นเงิน 4,400 บาท และได้น ำเงินส่วนต่างไปใช้  
ประโยชน์ส่วนตัวรวมจ านวน 4,000 บาท เหตุที่ตรวจสอบพบการทุจริต ดังกล่าวเพราะว่ามีพระภิกษุรูป  
หนึ่งได้น ำใบเสร็จขอรับเงินค่าเลนส์ตาเทียมมาติดต่อเพื่อจะขอเงินคืน จ านวน 4,000 บาท เนื่องจากไม่ได้  
เปลี่ยนเลนส์ตา เมื่อตรวจสอบก็พบว่าส านาคู่ฉบับของใบเสร็จรับเงินฉบับดังกล่าวระบุจ ำนวนเงิน เพียง  
2,000 บาท และเมื่อตรวจสอบข้อมูลย้อนหลังเทียบกับรายการคำรักษาพยาบาลตามเอกสารเวชระเบียนคน  
ไข้ ในกับส านาใบเสร็จรับเงินแล้วพบว่าจ ำนวนเงินไม่ตรงกันอีก 3 ฉบับ พฤติกรรมของนางกรรมสนอง  
ดังกล่าวเป็นการกระท าคิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ฐาน ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจ

ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และฐานกระทำความผิดอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 82 วรรคสาม มาตรา 85 วรรคสอง และมาตรา 98 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 จังหวัดได้มีคำสั่งลงโทษไล่นางกรรมสนองออกจากราชการ

เก็บกลับบ้าน นางเก็บ ตาแห่งโกชนากร 5 มีหน้าที่ดูแลอาหารผู้ป่วย กำหนดเมนูอาหารสั่งซื้อตามเมนูรายวัน และถือ คุกกี้เจสดออกอาหาร นางเก็บได้ขึ้นเวรปฏิบัติงานติดต่อกัน 4 วัน เพียงคนเดียว โดยในวันสุดท้ายคือ วันที่ 24 กรกฎาคม 2549 เวลาประมาณ 18.30 น. ยามของโรงพยาบาลได้พบเห็นนางสาวน้อย ลูกจ้างชั่วคราว ลูกน้องของ นางสาวเก็บ ขนกล่องกระดาษาภายในบรรจุโครงไก่ ออกไก่ และขนกระเป๋านั่งสีดำ ภายในบรรจุไข่ไก่ จำนวน 30 ฟอง และนมสด UHT จำนวน 12 กล่อง น ออกมาจากโรงครัว ยามจึงได้ขอตรวจค้นและพบสิ่งของดังกล่าวและถ่ายรูปเก็บ ไว้เป็นหลักฐาน นางเก็บอ้างว่าของทั้งหมดเป็นของส่วนตัวที่ซื้อจากร้านค้า ยามจึงยอมให้นางเก็บนำของทั้งหมดออกไป หลังจากนั้นนางเก็บได้ติดต่อร้านค้าที่ประมูลอาหารได้ในโรงพยาบาล ขอให้ร้านออกใบเสร็จรับเงินให้โดยระบุ รายการ 3 รายการ คือ โครงไก่ 10 กิโลกรัม ไข่ไก่ 30 ฟอง นมพร้อมมันเนย 1 โหล เจ้าของร้านค้าได้ออก ใบเสร็จรับเงิน ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2549 น ไปไว้ในตอนเช้า ต่อมาในตอนเย็นนางเก็บได้โทรศัพท์ติดต่อเจ้าของ ร้านค้าขอให้ออกใบเสร็จรับเงินหลังเป็นวันที่ 24 กรกฎาคม 2549 แต่เจ้าของร้านค้าได้ปฏิเสธ นางเก็บอ้างว่า “ในตอนเช้า

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

เวลาประมาณ 08.30 น. ตนได้ขับรถยนต์ของตนไปจอดที่ตลาด ได้ซื้อโครงไก่ 10 กิโลกรัม จากร้านค้า 3 ร้าน โดยน ำโครงไก่ 3 กิโลกรัม 2 ถุง และ 4 กิโลกรัม 1 ถุง และซื้อไข่ไก่ 30 ฟอง นม UHT โฟมอสต์ 1 โหล ได้น ำมาใส่รถยนต์ ของตน และขับรถยนต์กลับมาที่โรงพยาบาลเวลาประมาณ 09.30 น. จากนั้นได้น ำโครงไก่เก็บไว้ในตู้เย็นของฝ่าย โกชนากร ส่วนนมและไข่ไก่เก็บไว้ในห้องทำงาน โดยขนของขึ้นไป 2 เทียว ในตอนเย็นเวลาประมาณ 18.00 น. ได้น ำโครงไก่ทั้ง 3 ถุงออกจากตู้เย็น น ำมาวางซ้อนกันลงในถุงดำ และน ำถุงดำใส่ลงในถังกระดาษา น ำส้ม อสร. ซึ่งเป็นถัง เปล่าและใส่รถเข็น ส่วนไข่ไก่และนมอยู่ใน

กระเป๋าสะพายสีดำ อยู่แล้ว ” จากการสอบสวนเห็นว่าการนำโคร่งไก่ 10 กิโลกรัมไปเก็บไว้ในตู้เย็นของฝ่ายโภชนาการก็เป็นการสมควรเนื่องจากเกรงว่าโคร่งไก่มักกลิ่นเหม็นกว่าจะนำกลับบ้าน สำหรับไข่ไก่และนม UHT โฟโมสต์ เหตุใดจะต้องนำไข่ไก่ในห้องทำงาน สามารถเก็บไว้ในรถยนต์ได้ ซึ่งรถยนต์ก็จอดในโรงรถ ไม่ถูกแดด อันจะเป็นเหตุให้นมเสียง่าย ซึ่งเป็นเหตุผลไม่เพียงพอ และนางเก็บไข่ไก่ไปเสร็จรับเงินลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2549 ของร้านค้าดังกล่าวมาอ้างว่าตนได้ซื้อโคร่งไก่ ไข่ไก่ และนม จากร้านค้า หากนางเก็บซื้อของจาก ตลาด เหตุใดต้องไปขอใบเสร็จรับเงินจากร้านค้าซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริง นอกจากนี้ นางเก็บได้ถือกุญแจสต็อกอาหาร เพียงผู้เดียวและไม่มีการตรวจสอบอาหารแห่งประจักษ์วัน อีกทั้งได้อยู่เวรวันหยุดราชการต่อเนื่องกัน 4 วัน แต่เพียงผู้เดียว ในการปฏิบัติงานมีช่องทางในการนำอาหารสดและอาหารแห้งออกนอกโรงพยาบาลได้ และนางเก็บจะนำ กระเป๋าสีดำ ใบใหญ่ถือมาทำงานทุกวันมีโอกาสนำสิ่งของต่างๆ ของโรงพยาบาลน กลับไปได้ และขามรายงานว่า พบเห็นนางเก็บมักขนกล่องกระดาษใส่ของพร้อมกระเป๋าสีดำ ใส่ของออกจากโรงครัวในตอนเย็นหลังเลิกงานประมาณ 18.00 น. บ่อยครั้ง และในวันที่ 24 กรกฎาคม 2549 ซึ่งเป็นวันเกิดเหตุ ได้มีรายการซื้อโคร่งไก่ อกไก่ และไข่ไก่ เช่นเดียวกัน แต่สำหรับนม UHT โฟโมสต์ ได้มีการซื้อไว้ก่อนแล้ว ซึ่งเป็นยี่ห้อและขนาดเหมือนกัน ส่วนนางสาวหน้อย นั้น นางเก็บมักจะเรียกว่าช่วยขนของ รวมทั้งในวันเกิดเหตุนางเก็บก็ได้ช่วยเข็นรถเข็นซึ่งมีลังกระดาษบรรจุโคร่งไก่ อกไก่ ไข่ไก่จำนวน 30 ฟอง นมสด UHT จำนวน 12 กล่อง ที่นางเก็บนำไข่ไก่ไปเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2549 นั้นเป็นของ โรงพยาบาลที่จัดซื้อไว้เพื่อประกอบอาหารสำหรับผู้ป่วยของโรงพยาบาล พฤติกรรมของนางเก็บดังกล่าวเป็นการกระทำ ผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตน หาผลประโยชน์ให้แกตน ตามมาตรา 82 วรรคสอง และฐานประพฤติชั่ว ตามมาตรา 98 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ลงโทษลดขั้นเงินเดือน จำนวน 1 ขั้น

ตอนพลิน นางแก่นจันทร์ ต.า.แห่งเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขชำนาญงาน มีหน้าที่รับผิดชอบงานการเงินของสถานีอนามัย โดยมีหน้าที่จัดทำเอกสารขออนุมัติเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ คำสาธณูปโภค ค่าจัดซื้อจัดจ้างของ สถานีอนามัย นางแก่นจันทร์ได้ถอนเงินของสถานีอนามัยจากบัญชีธนาคารหลายครั้งโดยไม่มีเอกสารการอนุมัติและ หลักฐานการจ่ายเงินในงานราชการ รวมเป็นเงิน 518,000 บาท พฤติกรรมของนางแก่นจันทร์ดังกล่าว เป็นการกระทำ ผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ หน้าที่ราชการโดยทุจริต ตามมาตรา 85(1) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ลงโทษไล่ออก จากราชการ

## คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

8

ฝากพิเศษ นายสมหวัง ต.แห่งนายแพทย์ช นานุกการมีหน้าที่ตรวจรักษาผู้ป่วยผ่าตัดและหัตถการทางสูตินรีเวชทั้งหมด นายสมหวังได้ท การรับฝากครรภ์พิเศษในโรงพยาบาลของทางราชการหลังจากที่ท คลอดเสร็จแล้วผู้ป่วยหรือญาติ ผู้ป่วยจะน เงินใส่ซองมาให้กับนายสมหวังเป็นค่าฝากพิเศษและท คลอด รายละ 3000 บาทต่อมาได้มีผู้ร้องเรียนเรื่อง ดังกล่าวขึ้นจากการสอบสวนนายสมหวังให้การรับว่าตนได้กระท การดังกล่าวจริงและได้รับเงินค่าฝากครรภ์พิเศษ ดังกล่าวและมีบางรายเมื่อท คลอดเสร็จแล้วก็เงียบเฉยไม่ยอมจ่ายเงินให้(เบี้ยว) พฤติการณ์ของนายสมหวังดังกล่าวเป็นการกระท ทุจริตวินัยอย่างไม่ร้ายแรงฐานอาศัยต.าแห่งหน้าที่ราชการ ของตนหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองตามมาตรา 83 (3)ประกอบมาตรา 84 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนพ.ศ. 2551 สมควรลงโทษภาคทัณฑ์แต่เนื่องจากนายสมหวังไม่เคยกระท ทุจริตวินัยมาก่อนและปฏิบัติหน้าที่มา ด้วยดีโดยตลอดจึงลดโทษให้และให้ว่ากล่าวตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษร

ของหมอดีกว่า นางสาวอัมเมต ต.แห่งเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขปฏิบัติงานมีหน้าที่รักษาพยาบาลทางทันตกรรม ได้ น ชุคใหม่ซัดฟันนี้ ยาบัวนปากและยาสีฟัน Amway ของตนเองมาท านายให้กับผู้มารับบริการทันตกรรมที่บน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพต บาลในราคาชุดละ 500 บาทโดยอ้างว่าเป็นเวชภัณฑ์ที่ไม่มีมีท านายในโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพต บาลและไม่ได้ออกไปเสร็จรับเงินให้และต่อมาได้มีการร้องเรียนเรื่องดังกล่าวขึ้น พฤติการณ์ของนางสาวอัมเมตดังกล่าวเป็นการกระท ทุจริตวินัยอย่างไม่ร้ายแรงฐานอาศัยต.าแห่งหน้าที่ ราชการของตนหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองตามมาตรา 83 (3)ประกอบมาตรา 84 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือนพ.ศ. 2541 ลงโทษตัดเงินเดือนจ านวน 5% เป็นเวลาหนึ่งเดือน หมายเหตุ : เรื่องการน ยาหรือเวชภัณฑ์ส่วนตัวมาให้บริการบนหน่วยบริการหรือบ้านพักของทางราชการแล้ว เก็บเงินเป็นประโยชน์ส่วนตัวนั้นอ.ก.พ.กระทรวงสาธารณสุขได้ก หนดมาตรฐานการลงโทษให้ลงโทษตัดเงินเดือนเป็น อย่างต่า

คนหลวงกับรถยนต์หลวง นายสรรัชต์ าแห่งคู่อ นายการโรงพยาบาลได้เบียดบังทรัพย์สินของทางราชการน ำไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว โดยน ำสินนี้ ำนั้นของโรงพยาบาลไปเขียนเติมน้ ำนั้นใส่รถยนต์ส่วนตัวยี่ห้อ Volvo และรถจี๊ปแกรนด์เชอโลกิ แล้ว เบิกจ่ายเงินค่าน้ ำนั้นจากเงินบ ารุงของโรงพยาบาลเป็นระยะเวลา 3 ปีรวมจ ำนวน 232 ครั้งเป็นเงินรวม 290,000 บาท ทั้งที่นายสรรัชต์ ำนั้น รถยนต์ราชการไปใช้ทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการอีกด้วย พฤติกรรมของนายสรรัชต์ ำนั้นดังกล่าวเป็นการกระท ำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ำราชการโดยทุจริตตามมาตรา 85 (1)แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนพ.ศ. 2551 ลงโทษไล่ออกจาก ำราชการ

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

9

เป็นคนหลวงก็ต้องใช้ของหลวง นายดวงดีด ำแห่งสาธาณสุขอ ำเภอ(นักวิชาการสาธาณสุขช ำนานูการ) ถูกร้องเรียนว่านอกจากน ำรถ ำราชการซึ่งตามระเบียบถือว่าเป็นรถยนต์ส่วนกลางไปใช้ในงานราชการเช่น ใช้เดินทางไปประชุมหรือออกตรวจราชการ ท้องที่แล้วยังได้น ำรถราชการไปใช้ในทางส่วนตัวด้วยเช่น ใช้รับส่งภรรยาและลูกเที่ยวพักผ่อนชายทะเลกับครอบครัวใช้ไปงานสังคมต่างๆใช้ไปเรียนปริญญาโท ใช้พาภรรยาและบุตรไปเที่ยวตามห้างสรรพสินค้าในตัวจังหวัด และใช้ขับไป เพื่อให้ภริยาน ำไปขายที่ตลาดนัดเป็นประจำ ำและการใช้รถราชการในเรื่องส่วนตัวก็เคยเกิดอุบัติเหตุและใช้เงินของทาง ำราชการท ำการซ่อมแซม นายดวงดีได้ให้การปฏิเสธและอ้างว่าที่อื่นเขาก็ท ำแบบนี้กันทั้งนั้นไม่เห็นเป็นอะไรสงสัยมีคน กลั่นแกล้งตนเนื่องจากตนเป็นคนหนึ่งที่สมัครเข้าคัดเลือกเพื่อเลื่อนเป็นสาธาณสุขอ ำเภอเมือง(นักวิชาการสาธาณสุข ช ำนานูการพิเศษ)ที่ก ำลังว่างอยู่เรื่องนี้เมื่อสอบสวนแล้วก็ปรากฏว่าเรื่องที่ร้องเรียนดังกล่าวเป็นความจริงทุกประการ นอกจากนี้ยังพบว่านายดวงดีได้น ำรถยนต์ราชการไปเก็บไว้ที่บ้านพักส่วนตัวทุกวันโดยไม่ได้ออกอนุญาตต่อผู้ว่าราชการ จังหวัดให้ถูกต้องตามระเบียบเกี่ยวกับรถราชการและในการใช้รถนั้นก็ไม่มีการขออนุญาตการใช้รถราชการและไม่มีการ บันทึกละเอียดของรถตามที่ก ำหนดไว้ในระเบียบส ำนักนายกรัฐมนตรีอีกว่าด้วยรถราชการพ.ศ. 2523และระเบียบของ ส ำนักงานปลัดกระทรวงสาธาณสุข

เกี่ยวกับรถและการใช้รถราชการ พฤติการณ์ของนายดวงดีดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างไม่มีร้ายแรง  
ฐานไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ของทางราชการและฐานอาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่  
ราชการของตนหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและ ผู้อื่นตามมาตรา 82 (2)และมาตรา 83 (3)ประกอบมาตรา  
84 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนพ.ศ. 2551 ลงโทษตัดเงินเดือน จ านวน 5% เป็นเวลาหนึ่ง  
เดือน

มันเป็นรถหลวงแล้ว นายบุญมี ตำแหน่งหัวหน้าสถานีอนามัยได้รับมอบรถยนต์จากบริษัทเอกชนซึ่งบริจาค  
ให้เพื่อใช้ในการราชการ เมื่อวันเปิดป้ายโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพต าบล หลังจากนั้นนายบุญมีได้ใช้  
รถยนต์คันดังกล่าวทั้งในเรื่องส่วนตัวและ งานราชการ โดยเป็นผู้ใช้และดูแลรักษารถเพียงคนเดียวใน  
วันหยุดราชการนายบุญมีได้นำ รถยนต์ดังกล่าวไปเก็บไว้ที่ บ้านพักส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาตให้ถูกต้อง  
ตามระเบียบส านักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรถราชการพ.ศ. 2523 นอกจากนี้ นายบุญมียังแกล้งตราและข้อความที่  
ระบุว่าเป็นรถของราชการที่ผู้บริจาคจัดท ามาให้นั้นออก นายบุญมีอ้างว่าตนไม่มี ความผิดกรณีนี้ไม่ใช่รถ  
ของทางราชการเพราะจากหลักฐานสมุดคู่มือการจดทะเบียนรถยนต์ทางผู้บริจาคยังไม่ได้โอน ทะเบียนให้  
เป็นของทางราชการและตั้งแต่ได้รับบริจาคมาเป็นเวลา 8 เดือนก็ยังไม่ได้เบิกค่าน้ำมันเชื้อเพลิงหรือค่า ซ่อม  
แซมจากเงินของทางราชการเรื่องนี้เป็นความเข้าใจที่ผิดเพราะตามกฎหมายเมื่อมีการบริจาคก็ถือว่าเป็น  
ทรัพย์สิน ของทางราชการแล้ว พฤติกรรมของนายบุญมีดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างไม่มีร้ายแรง ฐาน  
ไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไป ตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ และฐานไม่ปฏิบัติตามระเบียบ  
และแบบแผนของทางราชการ และฐาน อาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง  
ตามมาตรา 82(1) และมาตรา83 (3) ประกอบ มาตรา 84 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.  
2551 ลงโทษตัดเงินเดือน จ านวน 5 % เป็นเวลา 2 เดือน

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

นายทองดีข้าราชการได้ยืมเงินราชการและลงชื่อในโครงการอบรมโดยเป็นผู้เสนอโครงการอบรมทางด้านสุขภาพรวมจำนวน 2 วันนายทองดีได้จัดทำเอกสารหลักฐานขออนุมัติเบิกจ่ายเงินตามโครงการอบรมส่งให้กับฝ่ายการเงินเพื่อหักล้างเงินยืมสำหรับเป็นค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มที่เป็นเงินจำนวน 10,600 บาทโดยลายมือชื่อของผู้เข้ารับการอบรมในเอกสารประกอบการหักล้างเงินยืมนั้นมิใช่เป็นลายมือชื่อที่แท้จริงของผู้เข้ารับการอบรมแต่เป็นลายมือชื่อปลอมและมีได้มีการจัดอบรมตามโครงการดังกล่าวแต่อย่างใด พฤติการณ์ของนายทองดีดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริตตามมาตรา 85(1)แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนพ.ศ. 2551 ลงโทษไล่ออกจากราชการ

อบจนถูกออก นายทองเดิมคณาแก่นักวิชาการสาธารณสุข านาญการมีหน้าที่รับผิดชอบโครงการอบรมนักเรียนเกี่ยวกับ การป้องกันโรค นายทองเดิมได้จัดทำใบสาคัญรับเงินแล้วให้ผู้รับจ้างลงชื่อรับเงินเป็นค่าจ้างทอาหารให้กับผู้เข้าอบรม เป็นเงินรวม 30,000 บาทโดยเป็นค่าอาหารรายหัวหัวละ 150 บาทแต่ความจริงจ่ายค่าจ้างให้เพียงหัวละ 50 บาท นอกจากนี้ยังได้ท ใบสาคัญรับเงินค่าสมนาคุณวิทยากรรวมเป็นเงิน 14,000 บาทให้วิทยากรที่มาบรรยายลงชื่อเป็น ผู้รับเงินแต่ความจริงไม่ได้มีการจ่ายเงินให้กับวิทยากรแต่อย่างใดทั้งนี้ใบสาคัญรับเงินทั้งสองฉบับดังกล่าวนายทองเดิม ได้ลงนามเป็นผู้จ่ายเงินแล้วน ไปขออนุมัติเบิกจ่ายเงินกับทางราชการ พฤติกรรมของนายทองเดิมดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริตตามมาตรา 85(1)แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนพ.ศ. 2551 ลงโทษไล่ออกจากราชการ

## คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

11

บทที่ 2 หลักการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน ----- หลักการจัดการ  
ผลประโยชน์ทับซ้อน 1. ปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ การปฏิบัติหน้าที่ไม่ให้ผลประโยชน์ส่วนตัวมา  
แทรกซ้อน รวมถึงความเห็นและทัศนคติส่วนบุคคล มีความเป็นกลาง ไม่ มีอคติ ใด ๆ 2. สนับสนุนความ  
โปร่งใสและความพร้อมรับผิด เปิดโอกาสให้ตรวจสอบ หรือการเปิดเผยผลประโยชน์ส่วนตัว หรือ  
ความสัมพันธ์ที่อาจมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ 3. ส่งเสริมความรับผิดชอบส่วนบุคคลและปฏิบัติตนเป็น  
แบบอย่าง การปฏิบัติตนที่ยึดหลักคุณธรรมและความเป็นมืออาชีพของเจ้าหน้าที่ในการหลีกเลี่ยง  
ผลประโยชน์ทับซ้อน โดยเฉพาะ ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่าง 4. สร้างวัฒนธรรมองค์กร สร้างสภาพแวด  
ล้อมสนับสนุนการหลีกเลี่ยงประโยชน์ทับซ้อน และสร้างวัฒนธรรมแห่งความซื่อสัตย์ จืดเลียงของ  
ผลประโยชน์ทับซ้อน 1. การปฏิสัมพันธ์กับภาคเอกชน 2. การท าสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง 3. การตรวจตราเพื่อ  
ควบคุมคุณภาพมาตรฐานของการท างานหรืออุปกรณ์ 4. การอนุมัติ / การอนุญาต การออกใบอนุญาตให้  
ประกอบวิชาชีพ 5. การกระจายงบประมาณ 6. การปรับการลงโทษ 7. การให้เงินหรือสิ่งของช่วยเหลือผู้  
เดือดร้อน การตัดสินใจพิพาท 8. การรับของขวัญของก นั้จากผู้ที่มาติดต่ออันเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่

## คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

12

แนวทางการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน การให้-การรับของขวัญ และผลประโยชน์ หลักการและแนวคิดนี้สามารถประยุกต์ใช้ประกอบการค านึงการตามนโยบายการให้และรับของขวัญและ ผลประโยชน์ของข้าราชการพลเรือนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐในประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ข้อมบังคับว่าด้วย จรรยาข้าราชการของส่วนราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดย ธรรมเนียมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543 เจตนารมณ์ เนื่องจากความเชื่อถือว่าความเชื่อใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐว่าจะต้อง ตัดสินใจและกระทำ หน้าที่โดยยึดผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก ปราศจากผลประโยชน์ส่วนบุคคล หากข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐคนใดรับของขวัญและผลประโยชน์ที่ท ำให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำ หน้าที่ ถือว่า เป็นการประพฤติมิชอบ ข่มท าลายความเชื่อถือว่าความเชื่อใจของประชาชน กระทบต่อความถูกต้องชอบธรรมที่องค์กรภาครัฐยึดถือในการบริหารราชการ รวมทั้งกระทบต่อกระบวนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และที่ส าคัญคือ หลักเกณฑ์ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐจะรับ ของขวัญหรือประโยชน์อื่นใดไม่ได้ เว้นแต่โดยธรรมเนียมเท่านั้น ซึ่งก็หมายถึงตามปกติธรรมเนียมประเพณี เช่น วัน เกิด วันปีใหม่ และต้องอยู่ในเงื่อนไขว่าจะรับของขวัญหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติพี่น้องตามฐานานุรูป แต่ถ้าเป็น บุคคลอื่นไม่เกิน 3,000 บาท อะไรคือของขวัญและประโยชน์อื่นใดที่ใช้ในความหมายนี้ ของขวัญและประโยชน์อื่นใด หมายถึง สิ่งใดๆ หรือบริการใดๆ (เงิน ทรัพย์สิน สิ่งของ บริการ หรืออื่นๆ ที่มี มูลค่า) ที่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐให้และ / หรือได้รับนอกเหนือจากเงินเดือนรายได้ และผลประโยชน์จาก การทำงานในราชการปกติ

มาตรา 103 -ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ / พันไม่เกิน 2 ปี -รับทรัพย์สิน / ประโยชน์อื่นใด -เว้นแต่โดย  
ธรรมเนียมจรรยาจากญาติ และจากบุคคลอื่นไม่ เกิน 3,000 บาท

ประโยชน์อื่นใด -การลดราคา -การรับความบันเทิง -การรับบริการ -การรับการฝึกอบรม -สิ่งอื่นใดใน  
ลักษณะเดียวกัน

โดยธรรมเนียมจรรยา

-โดยปกติ -ตามธรรมเนียม / ประเพณี / วัฒนธรรม -ตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในสังคม

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

13

☐ ของขวัญและผลประโยชน์อื่นใด สามารถตีค่าตีราคาเป็นเงิน หรืออาจไม่สามารถตีค่าตีราคา ได้  
ของขวัญที่สามารถตีราคาได้ ( Tangible gifts) หมายความว่ารวมถึง สินค้าบริโภค ความ บันเทิง การต้อนรับ  
รับให้ที่พัก การเดินทาง อุปกรณ์เครื่องใช้ เช่น ตัวอย่างสินค้า บัตร ของขวัญ เครื่องใช้ส่วนตัว บัตรก นัล  
บัตรลดราคาสินค้าหรือบริการ และเงิน เป็นต้น ของขวัญและประโยชน์อื่นใดที่คิดเป็นราคาไม่ได้ (   
Intangible Gifts and Benefits) หมายถึง สิ่งใดๆ หรือบริการใดๆ ที่ไม่สามารถคิดเป็นราคาที่จะซื้อจะขายได้

อาทิเช่น การ ให้บริการส่วนตัว การปฏิบัติด้วยความชอบส่วนตัว การเข้าถึงประโยชน์ หรือการสัญญาว่าจะให้หรือการสัญญาว่าจะได้รับประโยชน์มากกว่าคนอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการพิจารณาเกี่ยวกับ การให้-รับของขวัญและหรือผลประโยชน์อื่นใด เราจะจัดการอย่างไร ? ข้อคำถามที่ใช้ในการตัดสินใจว่าจะรับหรือไม่รับของขวัญและ/หรือผลประโยชน์ มี 3 ค ำถาม คือ 1. เราควรรับหรือไม่ ? 2. เราต้องรายงานหรือไม่ ? 3. เราสามารถเก็บไว้เป็นของตนเองได้หรือไม่ ?

ตามหลักการทางจริยธรรมแม้ว่าเราจะไม่ควรรับ แต่มีหลายโอกาสที่เราไม่สามารถปฏิเสธได้ หรือเป็นการรับ ในโอกาสที่เหมาะสมตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมหรือให้กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกัน ในสังคม อย่างไรก็ตาม มีหลายโอกาสที่ไม่เป็นการเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะรับ 1. ถ้าเป็นการให้เงิน ท่านจะต้องปฏิเสธ ไม่ว่าจะเป็นโอกาสใดๆ การรับเงินสด หรือสิ่งใดๆ ที่สามารถเปลี่ยน กลับมาเป็นเงิน เช่น ล็อตเตอรี่ หุ่น พันทบัตร เป็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม และอาจเข้าข่ายการรับ สินบน 1.1 การถูกเสนอสิ่งใดๆ นอกเหนือจากเงินนั้น สิ่งที่เราควร มาเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ คือ 1.1.1 ท ำไมเขาจึงเสนอให้ เช่น ให้แทนค ำขอบคุณ การเสนอให้มีผลต่อการตัดสินใจใน การปฏิบัติตนหรือไม่ 1.1.2 ความประทับใจของทำ นต่อของขวัญและ/หรือผลประโยชน์ที่จะส่งผลต่อการ ท างานในอนาคต เราควรรับหรือไม่ ?

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

1.2 ถ้าทำนท งานอยู่ในกลุ่มเสี่ยง อ่อนไหว หรืออยู่ในข่ายที่ต้องได้รับความไว้วางใจเป็นพิเศษ เช่น งาน ตรวจสอบภายใน และงานตรวจคุณภาพต่างๆ การจัดซื้อจัดจ้าง การออกใบอนุญาต หรือ การอนุมัติ/อนุญาต ต่างๆ ฯลฯ ท่านจะต้องปฏิบัติตามนโยบายและหลักจริยธรรมเรื่องนี้มากกว่า บุคคลกลุ่มอื่น 2. การรับก่อให้เกิดการขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวมหรือไม่ หากการรับก่อให้เกิดความ ขัดแย้ง ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์สาธารณะแล้วผลประโยชน์ส่วนตนที่ได้รับกลายเป็น มี อิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือก่อให้เกิดข้อสงสัยต่อสาธารณชนว่าเป็นการประพฤติโดยมิ ชอบ

การขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการประพฤติมิชอบ และ การทุจริตคอร์รัปชัน ในแต่ละ ส่วนราชการควรกำหนดนโยบายการรับของขวัญและผลประโยชน์ของตนเอง โดย ส่วนราชการที่อยู่ในกลุ่มปฏิบัติหน้าที่ที่เสี่ยงต่อการประพฤติมิชอบ ควรกำหนดนโยบายด้านนี้อย่างเคร่งครัด มากกว่าหน่วยงานอื่น ๆ หลักการการปฏิบัติงานในภาครัฐอยู่บนพื้นฐานที่ว่า “การกระทำและการตัดสินใจใดๆจะต้องกระทำด้วยความโปร่งใส ปราศจากการมีส่วนได้ส่วนเสียในการให้บริการ และ ปกป้องผลประโยชน์ ของสังคมไทยโดยรวม” ดังนั้น องค์กรหรือนุคคลใดๆ ไม่ควรใช้ของขวัญหรือ ผลประโยชน์มาแสวงหาความชอบผลประโยชน์ ให้กับองค์กรของตนหรือตนเอง เหนือองค์กรหรือนุคคลอื่น ท ำให้เกิดความสั่นคลอนความเชื่อถือว่าไว้วางใจที่ประชา สังคมมีต่อภาครัฐ และท ำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม ประการส าคัญ สมาชิกทั้งหมดในสังคมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรมโดยกระทำและ แสดงออกโดยยึดมาตรฐานความโปร่งใส ความพร้อมรับผิชอบ และแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้อง เทียงธรรม ตลอดเวลา ที่มีอาชีพรับข้าราชการ

“ไม่ว่าของขวัญและหรือผลประโยชน์นั้นจะมี ค่าเพียงเล็กน้อยก็ไม่ควรรับ เพราะก่อให้เกิด ความรู้สึก ผูกพันหรือพันธะกับผู้ให้ และอาจ ก่อให้เกิดความเลื่อมศรัทธาต่อประชาชน”

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

15

การรายงานการรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ตัดสินจากหลักการต่อไปนี้ ๑) ธรรมชาติของผู้ให้ : พิจารณาตามกฎหมายกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น ประกาศคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ รวมทั้งนโยบายของหน่วยงาน เช่น การห้ามรับของขวัญหรือประโยชน์จาก คู่สัญญา/องค์กรหรือ บุคคลที่ก กำลังจะมา ทการค้า การสัญญาว่าจะให้ -รับกับองค์กรหรือบุคคลที่จะขอ ทใบอนุญาต หรือรับ การตรวจสอบด้านต่างๆ ฯลฯ หน่วยงานควรก หนดนโยบายด้านนี้ให้เคร่งครัดและมีกระบวนการที่ช่วยให้ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ภาครัฐสามารถจัดการเรื่องนี้ได้อย่างเหมาะสม การรายงานการรับของขวัญและ หรือผลประโยชน์ใดๆต้องมีการ ลงทะเบียนรับอย่างเป็นทางการ ๒) บทบาทหน้าที่ของท่านในองค์กร : ถ้า ข้าราชการนั้นๆ ท งานในขอบข่ายที่อ่อนไหวและต้องการ ความเชื่อถือไว้วางใจเป็นพิเศษ และหรือกลุ่มที่ เกี่ยวกับการได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ทั้งจากระดับองค์กร และ ระดับบุคคล อาทิเช่น งานตรวจสอบ งานจัดซื้อจัดจ้าง การให้ใบอนุญาต /ยิดใบอนุญาต ฯลฯ ควรให้แน่ใจที่สุดว่าตัว ท่านและองค์กรมีความเที่ยง ธรรมและจะไม่ถูกตั้งข้อสงสัย แม้ว่าหน่วยงานของท่านมิได้ก หนดนโยบายเกี่ยวกับการ ห้ามรับของขวัญ หรือผลประโยชน์ใดๆและมีได้ก หนดให้รายงานการรับของขวัญและผลประโยชน์ ท่านควรด ารงความ

ถูกต้องด้วยการรายงานหรือปฏิเสธที่จะรับของขวัญและหรือผลประโยชน์นั้นๆ หลักการกำหนดว่าของขวัญและผลประโยชน์อื่นใดควรต้องรายงานหรือไม่ ควรจะต้องให้องค์กร เก็บรักษาไว้หรือไม่ หรือควรตกเป็นของข้าราชการ ให้เทียบกับคำตามราคาตลาดโดยต้องมีค่าน้อยกว่า ๓,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๓(ภาคผนวก๑) แนวพิจารณาในการปฏิบัติ ของขวัญทั้งหมดที่มีค่าทางวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์ เช่น งานศิลปะพระพุทธรูป เครื่องประดับโบราณ ฯลฯ แม้จะมีขนาดเล็กหรือเป็นเรื่องเล็กน้อย ของขวัญนั้นๆ ย่อมเป็นทรัพย์สินขององค์กรไม่ว่า จะมีค่าราคาเท่าใด ของขวัญหรือผลประโยชน์ที่ได้รับเมื่อเทียบกับราคาตลาด มีค่าน้อยกว่า ๓,๐๐๐ บาท ไม่ต้องรายงานและอาจเก็บเป็นของตนเองได้ ของขวัญหรือผลประโยชน์ใดๆเมื่อเทียบกับราคาตลาดมีค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท ต้องรายงาน หน่วยงานและลงทะเบียนไว้ ถ้าของขวัญหรือผลประโยชน์ที่มีค่าทางการตลาดระหว่าง ๓,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐บาท และเจ้าหน้าที่ มีความจำเป็นต้องรับให้องค์กรโดยหัวหน้าส่วนราชการตัดสินใจว่าสมควรให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐคนนั้นๆรับ ทรัพย์สินดังกล่าวหรือไม่ เราต้องรายงานหรือไม่ ?

#### คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

16

☐ ถ้าของขวัญหรือผลประโยชน์ที่มีค่าทางการตลาดมากกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท ให้สิ่งมอบเป็นทรัพย์สิน ขององค์กร เพื่อใช้ประโยชน์สาธารณะและหรือตามความเหมาะสม องค์กรอาจพิจารณาอนุญาตให้ข้าราชการหรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเก็บรักษาของไว้เป็นกรณีไป เช่น ของขวัญในการย้ายหน่วยงานในขณะด ารงต าแหน่งเดิม ของขวัญในโอกาสเกษียณอายุราชการหรือลาออกจากการงานของขวัญหรือผลประโยชน์ที่เพื่อนร่วมงานให้เมื่อเจ็บป่วย ฯลฯ ถ้าในปีงบประมาณใดๆคุณค่ารวมของขวัญและหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากผู้ให้คนเดียวในกลุ่ม เดียวกันหรือผู้ให้มีความสัมพันธ์กันหลายๆครั้ง เมื่อรวมกันทั้งปีมีค่ามากกว่า ๓,๐๐๐ บาท ต้องรายงานของขวัญหรือผลประโยชน์แต่ละอย่างที่ได้รับ ถ้าในปีงบประมาณใดๆได้ของขวัญและหรือผลประโยชน์จากผู้รับบริการ แม้จะต่างคนต่างกลุ่ม เพื่อเป็นการขอบคุณในการให้บริการที่ดี แต่เมื่อรวมกันแล้วมีค่ามากกว่าสามพันบาทต้องรายงานของขวัญหรือ ผลประโยชน์แต่ละอย่างนั้น ของขวัญและ

หรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ได้รับเพื่อเป็นการขอบคุณจากผู้รับบริการ(ประชาชนองค์กร เอกชน) ที่ได้เข้ามาสมทบอย่างสม่ำเสมอหรือครั้งคราว ทำให้เกิดข้อสงสัยจากประชาชนว่ามีอิทธิพลบิดเบือนก่อให้เกิดอคติในการ ให้บริการของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หรืออาจก่อให้เกิดความรู้สึกชอบและคาดหวังว่าจะได้รับของขวัญและหรือผลประโยชน์เมื่อมีผู้มารับบริการควรปฏิเสธการรับ เงินสดหรือสิ่งใดๆที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ (ตัวอย่างเช่น หุ่น พันทบัตร ล้อตเตอรี่) ต้องปฏิเสธ ไม่รับไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดๆ

๑) ปกติสามารถเก็บรักษาไว้เองหากมีค่าไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท ๒) หากมีราคาทางการตลาดระหว่าง ๓,๐๐๐ – ๑๕,๐๐๐ บาท ส่วนราชการต้องพิจารณาตัดสินใจ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐนั้นๆจะเก็บไว้เองได้หรือไม่ ๓) หากราคามากกว่า ๑๕ ,๐๐๐ บาท จะต้องให้เป็นทรัพย์สินของส่วนราชการและส่วนราชการ พิจารณาตัดสินใจจะใช้ประโยชน์อย่างไร

เราจะเก็บรักษาไว้เองได้หรือไม่ ?

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

17

การฝ่าฝืนนโยบายว่าด้วยการรับของขวัญหรือผลประโยชน์นั้น และพร้อมฝ่าฝืนการปฏิบัติตาม ประมวลจริยธรรมอาจถูกลงโทษตักเตือน ตัดเงินเดือน จนกระทั่งถึงไล่ออก ขึ้นกับความร้ายแรงของการฝ่าฝืน นอกจากนี้หากการรับของขวัญหรือผลประโยชน์นั้นๆ เข้าข่ายการรับสินบน ฉ้อฉลทุจริต และ สามารถพิสูจน์ได้ว่า ข้าราชการและหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐนั้นๆรับของขวัญหรือผลประโยชน์ซึ่งมีผลต่อความเป็นธรรม ก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้ให้โดยมิชอบ หากถูกตัดสินว่าผิดจริงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนอาจมีส่วนร่วมในการรับโทษ ทางอาญาคด้วย



การฝ่าฝืนกฎนี้มีโทษอย่างไร ?

การฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ และยังมีความผิดฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

การรับของขวัญและผลประโยชน์ใดๆเป็นสาเหตุให้สาธารณชนรับรู้ว่าการปฏิบัติอย่างมีอคติมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ก่อให้เกิดการทลายความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนต่อภาครัฐและต่อ ข้าราชการ

กฎแห่งความเสี่ยง ๒ ประการที่สี่ คำนึงคือ ๑. ความพยายามที่จะหลบเลี่ยงกฎเกณฑ์ โดยตีความราคาของของขวัญและหรือผลประโยชน์น้อยกว่า ความเป็นจริง การตีความราคาต่ำกว่าความเป็นจริงนั้น บุคคลอาจสนใจตนเองหรือสนใจผู้อื่นให้คิดว่าของขวัญและหรือ ผลประโยชน์นั้นๆมีค่าต่ำกว่าที่เป็นจริง เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงาน การกระทำ ดังกล่าวนับว่าเป็นการคดโกงและ หลอกลวงซึ่งเข้าข่ายฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม ๒. การเพิกเฉยมองข้ามความผิดและละเลยต่อผลที่เกิดขึ้น การรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ใดๆ อาจทำให้คิดเป็นนิสัยอย่างรวดเร็วและก่อให้เกิดความ คาดหวังเสมอว่าจะได้รับของขวัญและหรือผลประโยชน์ใดๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทำให้เกิดความรู้สึกชอบหรือ อยากปฏิบัติต่อผู้รับบริการ หรือผู้รับงาน -รับจ้าง-รับเหมาฯลฯ ที่เป็นผู้ให้ของขวัญและหรือผลประโยชน์โดยอิทธิพล ของความชอบหรือประโยชน์ตอบแทนที่ได้รับท ทำให้มีการปฏิบัติตอบแทนเกินกว่ามาตรฐานที่ก าหนด ในสถานการณ์เช่นนี้ ผู้รับจ้าง ผู้รับเหมา และหรือผู้รับจัดซื้ออาจรับรู้ผิดพลาดและเข้าใจว่าการ รับจ้างต่างๆไม่ต้องท ำในระดับมาตรฐานหรือลดคุณค่าการบริการ นอกจากนั้นหากเกิดการปฏิบัติเป็นวัฒนธรรมการท ำงานขององค์กรข้าราชการ และหรือเจ้าหน้าที่ ของรัฐจะมีพฤติกรรมเคยชินกับ “การรับรางวัล” จากการปฏิบัติหน้าที่และละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยความ รับผิดชอบซึ่งจัดได้ว่าเป็น การรับสินบน การแสวงหาเหตุผลเพื่อบิดเบือนความจริง มีแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่เราจะรับของของขวัญและ ผลประโยชน์โดยเฉพาะสิ่งที่ถูกใจเรา บุคคลอาจสงสัยว่าการรับของของขวัญและหรือผลประโยชน์ใดๆ ถือได้ว่าเป็น ความผิดแต่ผู้รับมักจะหาเหตุผลเข้าข้างตนเองดังนี้ “ฉันรู้ว่าไม่ควรรับของดังกล่าว แต่ด้วยมารยาทจึงไม่กล้าจะปฏิเสธน้ำใจ หรือหากไม่รับจะเป็นการ ทำลายสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้กับองค์กรหรือกับตนเอง” “คนอื่นๆก็ทำเช่นนี้ ทำไมฉันจะทำบ้างไม่ได้” “ดูซิ ฉันอุทิศเวลานานเวลาราชการทำงาน ดังนั้นมันเป็นการยุติธรรมที่เราจะได้รางวัลผลประโยชน์ พิเศษบ้าง” “เพราะฉันเป็นคนพิเศษจริงๆ ดังนั้นผู้บังคับบัญชาจึงชมฉัน และเป็นเรื่องธรรมดาที่ฉันมักเป็นคน แรกเสมอที่ได้รับโอกาสให้ไปฝึกอบรม/สัมมนา” “มันเป็นแค่ตัวอย่างฟรีให้ทดลองใช้ และฉันก็ไม่คิดว่าหน่วยงานของฉันจะสั่งคืนถ้าฉันนี้แม้ว่าฉันจะ ให้คำแนะนำก็ตาม”

การรับของขวัญและผลประโยชน์: กฎแห่งความเสี่ยง

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

19

“ฉันไม่เห็นมีกฎ ระเบียบใดๆ เกี่ยวกับการให้ของขวัญ ดังนั้นฉันก็ไม่ได้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ใดๆ ท่านต้องระลึก  
อยู่เสมอว่าเหตุผลที่ท่านใช้กล่าวอ้างเช่นนี้ไม่สามารถปกป้องท่านจากการถูก ค านินการทางวินัย หากการ  
กระทำ ของท่านเป็นการกระทำ ที่มีขอบ

กรณีตัวอย่าง หน่วยงานภาครัฐหนึ่ง สังกัดทรัพยากรบุคคลที่ทำหน้าที่จัดซื้อจัดจ้าง (HR procurement) ให้เข้าร่วมสัมมนาด้านทรัพยากรบุคคล เจ้าหน้าที่ผู้หนึ่งได้รับรางวัลมูลค่า ๗,๐๐๐ บาท จากการเป็นผู้เข้าร่วมสัมมนา ที่มีบุคลิกเป็น personnel planner ซึ่งบริจาคโดยโรงงานผลิตสินค้าที่เป็นคู่ค้ากับหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ได้เก็บของรางวัลนั้นไว้โดยไม่ได้รายงานหน่วยงานเนื่องจากคิดว่าเป็นรางวัลที่ตนชนะจากการเข้าร่วมกิจกรรม การสัมมนา ผู้บังคับบัญชาตระหนักถึงความหมายที่อาจแอบแฝงมาจากการให้ และตัดสินใจว่าจะต้องมีการ รายงานของรางวัลนั้นและลงทะเบียนเป็นของหน่วยงาน โดยให้เหตุผลว่าการปรากฏตัวของเขาในการเข้าร่วม สัมมนาเป็นเพราะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน ดังนั้นเป็นความชอบธรรมของหน่วยงานที่จะตัดสินใจว่า จะจัดการอย่างไรกับรางวัลชิ้นนี้ เนื่องจากราคาของรางวัลและบทบาทในหน้าที่มีความเสี่ยงในเรื่องผลประโยชน์ ในที่สุดเจ้าหน้าที่จึง ถูกขอร้องให้สละรางวัลแก่หน่วยงานเพื่อประโยชน์ตามความเหมาะสม

นอกจากการรับของขวัญหรือผลประโยชน์อื่นใดดังกล่าวแล้ว ประโยชน์ทับซ้อนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไข พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2558 ยังได้กำหนดในเรื่องของการเข้าไปมีส่วนได้เสีย ตามมาตรา 100 และมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และ

ปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งค่าปรับ และเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือทุจริตต่อหน้าที่ตาม  
ประมวลกฎหมายอาญา

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

•บทสรุป ความเชื่อไว้วางใจ และจริยธรรมเป็นรากฐานของการบริหารภาครัฐที่ดี เมื่อท่านเป็นข้าราชการ และหรือ เจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่ว่าจะสังกัดหน่วยงานใด ท่านถูกคาดหวังให้ปฏิบัติหน้าที่และตัดสินใจโดย ปราศจากอคติท่านถูกคาดหวังไม่ให้แสวงหารางวัลหรือผลประโยชน์ในรูปแบบใดๆ นอกเหนือจาก เงินเดือนและผลประโยชน์ที่รัฐจัดให้ แม้ว่านโยบายของหน่วยงานหลายแห่งจะอนุญาตให้รับของขวัญได้ ซึ่งถือว่าเป็นของที่ระลึกในโอกาสที่เหมาะสม แต่อย่างไรก็ตามควรมีขอบเขตในการรับเสมอ การฝ่าฝืน ขอบเขตด้วยการรับของขวัญหรือผลประโยชน์ที่ไม่เหมาะสม จะนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการทุจริต และทำลายชื่อเสียงของท่านรวมทั้งองค์กรของท่านเอง

การจัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interest)

ความหมาย มาตรา 100 ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือพินต ๓ แห่งไม่เกิน 2 ปี/คู่สมรส

☐ คู่สัญญา/มีส่วนได้เสียในสัญญากับหน่วยงานที่ปฏิบัติหรือ ก กับ หุ่นส่วน/ผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน จ กัด บริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานที่ปฏิบัติหรือ ก กับ รับสัมปทาน/ลงไว้ซึ่งสัมปทานในห้างหุ้นส่วน จ กัดบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงาน กรรมการ/ที่ปรึกษา/ตัวแทน/พนักงาน/ลูกจ้าง ในธุรกิจเอกชน ซึ่ง ก กับฯ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศ ๓๓๓๔ ๔๓๓๓ (นายกรัฐมนตรี/รัฐมนตรี/ผู้บริหาร ท้องถิ่น/ รองผู้บริหารท้องถิ่น)

ฝ่าฝืนมาตรา 100 มาตรา 101 และมาตรา 103 1. โทษ จ าคคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 60,000 บาท ทั้ง ๑ ๕  
ปรับ 2. ให้ถือเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

21

บทที่ 3 การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ ตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข -----  
-----



กระทรวงสาธารณสุข ได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยเกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหาและ ส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์มีใช้ยาของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2557 มีหลักการและเหตุผลดังนี้ การ จัดซื้อ จัดหา และการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาที่ขาดจริยธรรมและการใช้ยาไม่สมเหตุผล ส่งผลให้เกิดปัญหาการบริโภคนโยบายและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาเกินจำเป็น ราคาแพงเกินควร เป็นปัญหาส่วนหนึ่งของการ เข้าถึงยาที่จำเป็นของผู้ป่วยและมีภาระค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลของประเทศที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริม การขายยาที่ขาดจริยธรรมได้ดึงเอาบุคลากรสาธารณสุขเข้าร่วมรับผลประโยชน์ทับซ้อนในรูปแบบต่างจากบริษัทยา หรือเวชภัณฑ์มีใช้ยา ทั้งที่เป็นผลประโยชน์ทางตรงและผลประโยชน์แอบแฝง การส่งเสริมการขายในกระบวนการ จัดซื้อจัดหา ตลอดจนการใช้ยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาในลักษณะดังกล่าวได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของสถานการณ์ปกติ ของสังคมไทย ท าให้บุคลากรสาธารณสุขบางส่วนเข้าใจผิด และเชื่อว่าผลประโยชน์เหล่านี้เป็นสิทธิที่พึงได้รับหรือใช้ ประโยชน์ได้โดยมิได้ตระหนักว่าจะส่งผลกระทบโดยรวมของระบบสุขภาพ ในระดับสากล ประเทศสมาชิกองค์การอนามัยโลกได้มีมติสมัชชาอนามัยโลกที่ 41.14 เมื่อปี พ.ศ. 2531 รับรองเกณฑ์จริยธรรมว่าด้วยการส่งเสริมการขายยาโดยขอให้ประเทศต่างๆ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้น าเกณฑ์นี้ ไปสู่การปฏิบัติ และล่าสุดในปี พ.ศ. 2553 องค์การอนามัยโลกได้พัฒนา ชุดเครื่องมือเพื่อให้ประเทศต่างๆ ได้ ค าเนินการเพื่อธรรมาภิบาลในระบบยาและเวชภัณฑ์มีใช้ยา โดยมี เกณฑ์จริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งของชุดเครื่องมือนั้น ประเทศไทยโดยกระทรวงสาธารณสุข ได้เข้าร่วมใน โครงการพัฒนาและน าชุดเครื่องมือดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ ส าหรับประเทศไทย มีการพัฒนาเกณฑ์ มาตรฐานทางจริยธรรมว่าด้วยการส่งเสริมการขายเภสัชภัณฑ์เมื่อปี 2537 แต่ยังไม่เคยประกาศใช้ ในปัจจุบัน

กระทรวงสาธารณสุขได้มีนโยบายและแผนในการพัฒนาระบบธรรมาภิบาล ของกระทรวงสาธารณสุข โดยระบบบริหารยาและเวชภัณฑ์มีใช้ยาจัดเป็นส่วนสาคัญในนโยบายดังกล่าว ทั้งนี้ ธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบหลัก 6 ด้าน คือ นิติธรรม (Rule of law) คุณธรรม (ethics) ความโปร่งใส(transparency) ความสาคัญรับผิดชอบ(accountability) ความคุ้มค่า(value for money) และการมีส่วนร่วม(participation) เกณฑ์จริยธรรม จัดเป็นเครื่องมือขึ้นหนึ่งที่จะทาให้เกิดธรรมาภิบาล กระทรวงสาธารณสุข โดย คณะอนุกรรมการจัดทำ ร่างเกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหาและเวชภัณฑ์มีใช้ยา จึงได้พัฒนาเกณฑ์จริยธรรมนี้ โดยอาศัยเกณฑ์ต่างๆ ที่ได้ทามาไว้แล้ว ได้แก่ เกณฑ์จริยธรรมว่าด้วยการส่งเสริมการขายยาของประเทศไทย (ฉบับมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2555) โดยคณะท างานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การส่งเสริมจริยธรรมของผู้ประกอบ

เกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหาและการส่งเสริมการขายยา และ เวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา ของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2557

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

23

วิชาชีพ (Code of Conduct) เรื่องการปฏิบัติตนในกรณีที่มีความสัมพันธ์กับผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ สุขภาพ ซึ่งอ้างอิงหลักการจากข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของแพทยสภา กระทรวงสาธารณสุข มีเจตนารมณ์ให้เกณฑ์จริยธรรมนี้ เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับสถานพยาบาลและ หน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข ตลอดจนผู้สั่งใช้ยา ผู้ประกอบวิชาชีพ และบุคลากรสาธารณสุข ที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการจัดซื้อจัดหา จนกระทั่งถึงการใช้ยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา เพื่อให้องค์กรสาธารณสุขเป็นแนวทาง กล้ายืนหยัดปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อความถูกต้อง ท างานเพื่อประชาชน และเป็นแบบอย่างให้กับหน่วยงาน อื่นต่อไป

หมวด 1 บททั่วไป

ยา หมายความว่า ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา หมายความว่า วัสดุ

การแพทย์ วัสดุทันตกรรม วัสดุวิทยาศาสตร์การแพทย์ วัสดุอิเล็กทรอนิกส์ วัสดุอื่นๆ ที่ใช้ ในทางการแพทย์ และ  
หมายความว่า ถึงอุปกรณ์การแพทย์ที่ใช้กับผู้ป่วยเฉพาะราย การส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา  
หมายความว่า การให้ข้อมูล ข้อความ การชักชวน จูงใจ หรือการกระทำ ด้วยวิธีอื่นใดที่มุ่งหมายให้มีการสั่ง  
ใช้ การสั่งซื้อ หรือการใช้ยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา เพื่อประโยชน์ทางการค้า การโฆษณา หมายความว่า การ  
กระทำ ไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ ให้ประชาชนเห็นหรือทราบข้อความเกี่ยวกับยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ ยาเพื่อ  
ประโยชน์ทางการค้า ข้อความ หมายความว่า เรื่องราวหรือข้อเท็จจริง ไม่ว่าปรากฏในรูปแบบของตัวอักษร  
ตัวเลข ภาพ ภาพยนตร์ แสง เสียง เครื่องหมาย หรือรูปแบบอื่นใด ที่สื่อความหมายได้ โดยสภาพของสิ่ง  
นั้นเอง หรือโดยผ่านวิธีการ หรือสื่อใดๆ ของขวัญ หมายความว่า ประโยชน์อันเป็นทรัพย์สิน สิ่งของ ของช  
รางวัล ที่บริษัทฯ หรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยอมมอบให้แก่ บุคคล เพื่อประโยชน์ทางการค้า

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

24

ของบริจาค หมายความว่า สิ่งของที่บริษัทฯ หรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยอมมอบให้แก่สถานพยาบาลหรือหน่วยงาน  
ตัวอย่างยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา หมายความว่า ตัวอย่างยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา ที่แจกแก่บุคคลหรือหน่วย  
งาน เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับ รูปแบบและลักษณะของยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา หรือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ  
การใช้ทางคลินิก โดยยกเว้นเพื่อ การศึกษาหรือวิจัย ผู้ตั้งใช้ หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์  
หรือบุคลากรทางการแพทย์สาธารณสุขอื่นที่มีสิทธิหรือหน้าที่ในการ สั่งใช้ยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา ผู้ประกอบ  
วิชาชีพ หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ทันตกรรม เภสัชกรรม การสัตวแพทย์ การพยาบาล  
เทคนิค การแพทย์ กายภาพบ บำบัด การแพทย์แผนไทย และผู้ประกอบวิชาชีพ หรือผู้ประกอบโรคศิลปะสาขา  
อื่นตามพระราช กฎฎีกาที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ ผู้แทนยา หรือพนักงานขายยา  
และเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา หมายความว่า ตัวแทนของบริษัทฯ และบริษัทผู้จัดจ หน่ายเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา ที่มี  
หน้าที่เข้าพบผู้ประกอบ วิชาชีพเพื่อน าสเสนอข้อมูลยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา บริษัทฯหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา  
หมายความว่า ผู้มีอ านาจตัดสินใจลงนามหรือมีอ านาจสั่งการในการคัดเลือก จัดซื้อ จัดหา หรือด ำเนินการ  
สั่งซื้อยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาในสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดหา

หมายความว่า เจ้าหน้าที่โดยต าแหน่งหรือที่ได้รับมอบหมายให้ด าเนินการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดหาของ สถานพยาบาลหรือหน่วยงาน นักศึกษา หมายความว่า ผู้ที่ก าลังศึกษาระดับก่อนปริญญาในสถานศึกษา สถานศึกษา หมายความว่า สถาบันการศึกษาระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย หรือสถาบันร่วมสอนในสาขา ทางการแพทย์และสาธารณสุข สถานพยาบาล หมายความว่า สถานพยาบาลทุกระดับในสังกัดกระทรวง สาธารณสุข

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

25

หน่วยงาน หมายความว่า หน่วยงานระดับกองหรือเทียบเท่าขึ้นไป หน่วยบริการ และหน่วยงานในสังกัด กระทรวง สาธารณสุข ซึ่งด าเนินการอันเป็นไปเพื่อการรักษาพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกัน และก าจัดโรค การ ฟื้นฟูสมรรถภาพ การคุ้มครองผู้บริโภค การศึกษา การศึกษาค้นคว้าวิจัยต่างๆ ตลอดจน การชันสูตรและวิเคราะห์ทาง วิทยาศาสตร์การแพทย์ ด้านใดด้านหนึ่งหรือมากกว่า ซึ่งมีการด าเนินการใน การจัดหาหรือควบคุมการใช้ยาและ เวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

หมวด 2 ผู้สั่งใช้

2.1 ผู้สั่งใช้ไม่พึงรับประโยชน์จากบริษัทหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา ดังนี้ 2.1.1 รับเงินไม่ว่ากรณีใด ๆ ยกเว้น กรณีรับค่าตอบแทนจากการเป็นวิทยากร การบรรยายทางวิชาการ เป็นผู้ ได้รับทุนวิจัยจากบริษัทหรือ เวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา 2.1.2 รับสิ่งของ หรือนันทนาการไม่ว่ากรณีใด ๆ ยกเว้น (1) สิ่งของที่มีมูลค่าไม่เกินสาม พันบาทในโอกาสพิเศษหรือวาระตามประเพณี (2) สิ่งที่เกิดประโยชน์แก่งานด้านวิชาการที่ส่งผลถึง การบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ ยังประโยชน์แก่ผู้ป่วย โดยให้รับในนามของสถานพยาบาลหรือ หน่วยงาน 2.1.3 รับบริการอันเป็นกิจส่วนตัวใดๆ จากบริษัทหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาและผู้แทนยา หรือ พนักงานขายยา และเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา 2.2 ผู้สั่งใช้ไม่พึงแสดงตนในการโฆษณาหรือการส่งเสริมการขายยา และเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาใดๆ ต่อสาธารณชนในเชิง ธุรกิจ 2.3 ผู้สั่งใช้ไม่พึงรับการสนับสนุนจากบริษัทหรือ บริษัทเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาไปประชุม สัมมนา อบรม ดูนาน หรือ บรรยายทางวิชาการ ทั้งในและต่างประเทศ โดยตรง 2.4 ผู้สั่งใช้พึงเปิดเผยว่าตนมีส่วนเกี่ยวข้องกับทางผลประโยชน์กับบริษัทหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้นั้น ในสถานะใด เมื่อ แสดงความเห็นต่อสาธารณะโดยการพูด การเขียน หรือโดยวิธีการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับยา

และเวชภัณฑ์ที่มีใช้ในทาง วิชาการ 2.5 ผู้สั่งใช้ สามารถรับการสนับสนุนการวิจัย โดยผ่านระบบการรับ  
สิ่งสนับสนุนและการก ากับดูแลของสถานพยาบาล หรือหน่วยงาน 2.6 ในการน าดตัวอย่างยาและเวชภัณฑ์ที่  
มีใช้มาจำหน่ายให้กับผู้ป่วยหรือหน่วยงาน ผู้สั่งใช้พึงค านึงถึงประโยชน์และ ความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นส  
าคัญ ไม่มุ่งหวังเพื่อเป็นการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้หรือประ โยชน์ส่วน

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

26

ตน โดยผ่านระบบก ากับดูแลการรับและการจ่ายตัวอย่างยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ของสถานพยาบาลหรื  
อหน่วยงาน ซึ่งควรเป็นระบบที่ตรวจสอบได้ 2.7 ผู้สั่งใช้พึงสั่งใช้ยาด้วยชื่อสามัญทางยา

หมวด 3 ผู้บริหาร หรือผู้มีอ านาจ

3.1 ผู้บริหารหรือผู้มีอ านาจ ไม่พึงอนุญาตให้มีการจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชนโดย  
เชื่อมโยงถึง ชื่อทางการค้าของยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้หรือการอื่นใดที่เป็นการโฆษณาแอบแฝงภายใน  
สถานพยาบาลหรือ หน่วยงาน 3.2 ผู้บริหารหรือผู้มีอ านาจ พึงจัดให้มีระบบการคัดเลือกยาและเวชภัณฑ์ที่มี  
ใช้ยา การจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา การคัดเลือกบริษัทผู้ผลิตและผู้จัดจ านายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา  
รวมทั้งการตรวจสอบการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ที่ มีใช้ยาที่โปร่งใส เป็นธรรม เพื่อให้ได้ยาและเวชภัณฑ์ที่มี  
ใช้ยาที่มีคุณภาพสูง และเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้บริหารหรือผู้มีอ านาจมีส่วนได้เสียหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน  
กับบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา 3.3 ผู้บริหารหรือผู้มีอ านาจ พึงจัดระบบการรับสิ่งสนับสนุนจากบริษัท  
ยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาให้เป็นไปอย่างเปิดเผย และไม่เจาะจงบุคคล รวมทั้งจัดระบบในการก ากับดูแลให้  
เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานอย่างแท้จริง 3.4 ผู้บริหารหรือผู้มีอ านาจ พึงก ากหนดนโยบายหรือกฎระเบียบ  
เพื่อควบคุมกิจกรรมการส่งเสริมการขายยาและ เวชภัณฑ์ที่มีใช้ในสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน เช่น  
การก ากหนดบริเวณหรือก ากหนดเวลาที่อนุญาตให้ผู้แทนหรือ พนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้เข้ามาท าก  
กิจกรรมได้ 3.5 ผู้บริหารหรือผู้มีอ านาจ พึงก ากหนดนโยบายเกี่ยวกับการใช้ยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา ใน  
สถานพยาบาลหรือ หน่วยงาน ทั้งนี้ต้องค านึงถึงประสิทธิผล ความคุ้มค่าและความปลอดภัยของผู้ป่วย 3.6  
ผู้บริหารหรือผู้มีอ านาจพึงปฏิบัติตามเกณฑ์จริยธรรมเช่นเดียวกับผู้สั่งใช้ในข้อ 2.1 ถึงข้อ 2.4

หมวด 4 เกษตรหรือผู้ประกอบการวิชาชีพอื่น และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดหา การจ่ายและส่งมอบยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

4.1 เกษตรหรือผู้ประกอบการวิชาชีพอื่น และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดหา การจ่ายและส่งมอบยาและ เวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาในสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน ไม่พึงเผยแพร่เอกสาร แผ่นพับ แผ่นป้าย หรือสื่อชนิดอื่นใดที่มี เนื้อหาเชิงโฆษณาอวดอ้าง หรือเป็นการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาแก่ผู้ป่วยและประชาชน 4.2 ในการนำ ตัวอย่างยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้มาจ่ายให้กับผู้ป่วย เกษตรหรือผู้ประกอบการวิชาชีพอื่น และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดหา การจ่ายและส่งมอบยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาในสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน พึงคำนึงถึง

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

27

ประโยชน์และความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นสำคัญ ไม่มุ่งหวังเพื่อเป็นการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา หรือประโยชน์ส่วนตน 4.3 เกษตรหรือผู้ประกอบการวิชาชีพอื่น และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดหา การจ่ายและส่งมอบยาและ เวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาในสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน พึงเสนอข้อมูลที่มีหลักฐานทางวิชาการที่เชื่อถือได้ เพื่อใช้ ประกอบการตัดสินใจคัดเลือกยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาของคณะกรรมการเภสัชกรรมและการบำบัดหรือ คณะกรรมการที่มีชื่อเรียกอื่น ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบคัดเลือก รายการยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาของสถานพยาบาลหรือ หน่วยงาน โดยไม่มุ่งหวังเพื่อเป็นการส่งเสริมการขาย หรือกีดกันยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาของบริษัทใดบริษัทหนึ่ง หรือ เพื่อประโยชน์ส่วนตน 4.4 เกษตรหรือผู้ประกอบการวิชาชีพอื่น และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดหา การจ่ายและส่งมอบยาและ เวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาในสถานพยาบาล หรือหน่วยงานปฏิบัติตามเกณฑ์จริยธรรมเช่นเดียวกับผู้ส่งใช้ในข้อ 2.1 ถึง 2.6

หมวด 5 บริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา และผู้แทนยา หรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

5.1 กระทรวงสาธารณสุขสนับสนุนให้บริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา และผู้แทนยาหรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ ที่มีใช้ยาปฏิบัติตามเกณฑ์จริยธรรมว่าด้วยการส่งเสริมการขายยาของประเทศไทย ที่ คณะกรรมการพัฒนาระบบยา แห่งชาติ หรือคณะอนุกรรมการฯ ในคณะกรรมการฯ ประกาศ 5.2 บริษัทยา

หรือเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่ายสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้แทนยาหรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่ายให้ความร่วมมือเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติตามเกณฑ์จริยธรรมฯ นี้ 5.3 ในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดหาและส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่าย ผู้แทนยาหรือ พนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่ายพึงเคารพและปฏิบัติตามข้อกำหนดของสถานพยาบาลหรือหน่วยงานอย่างเคร่งครัด หมวด 6

สถานพยาบาลหรือหน่วยงาน 6.1 สถานพยาบาลหรือหน่วยงาน พึงกำหนดแนวปฏิบัติตามเกณฑ์จริยธรรมว่าด้วยการส่งเสริมการขายยาและ เวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่ายให้เป็นลายลักษณ์อักษรให้เหมาะสมกับบุคลากรแต่ละประเภท ดังนี้ 6.1.1 ผู้สั่งใช้ เกสเซอร์ ผู้ประกอบวิชาชีพอื่น หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดหา การจ่ายและส่งมอบ ยาและเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่าย (1) การรับประโยชน์อันเป็นทรัพย์สิน เงิน สิ่งของ ของขวัญ ของบริจาค หรือบริการใด ๆ จากผู้แทน ยา หรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่าย หรือบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่าย

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

28

(2) การแสดงตนในการโฆษณาหรือส่งเสริมการขายใดๆ ต่อสาธารณชนในเชิงธุรกิจ และการแสดง ความคิดเห็นทางวิชาการของผู้สั่งใช้ต่อสาธารณะ ในกรณีที่มีความสัมพันธ์กับบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่าย (3) การรับการสนับสนุนจากบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่ายไปประชุม สัมมนา อบรมดูงานหรือ บรรยายทั้งในและต่างประเทศ (4) การนำตัวอย่างยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้มาจ่ายหรือใช้กับผู้ป่วย (5) การเผยแพร่เอกสาร แผ่นพับ แผ่นป้ายเพื่อให้ความรู้ทางวิชาการแก่ผู้ป่วย (6) การนำเสนอข้อมูลเพื่อการคัดเลือกยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ของคณะกรรมการเภสัชกรรมและ การบำบัดหรือคณะกรรมการที่มีชื่อเรียกอื่น ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบคัดเลือกกรายการยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา ของสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน 6.1.2. ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจ (1) การรับประโยชน์อันเป็นทรัพย์สิน เงิน สิ่งของ ของขวัญ ของบริจาค และบริการใดๆ จากผู้แทน ยา หรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา หรือบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา (2) การจัดกิจกรรมในสถานพยาบาลหรือหน่วยงานที่ให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านสุขภาพที่ เชื่อมโยงถึงชื่อการค้า หรือชื่อบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาเพื่อป้องกันการโฆษณาแอบแฝง 6.2 สถานพยาบาล หรือหน่วยงานพึงจัดระบบและดำเนินการติดตาม ก กับดูแล เพื่อให้บุคลากรแต่ละประเภท สามารถปฏิบัติ ตามแนวปฏิบัติ

ในข้อ 6.1 6.3 กรณีที่สถานพยาบาลหรือหน่วยงาน มีการจัดประชุมวิชาการ โดยได้รับการสนับสนุนงบค  
าเนนการ วิทยากร หรือ ข้อมูลวิชาการ จากบริษัทฯ หรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ฯ พึงเปิดเผยการสนับสนุนดังกล่าว  
ให้ผู้เข้าร่วมประชุมรับทราบทุกครั้ง 6.4 การรับการสนับสนุนจากบริษัทฯ หรือบริษัทเวชภัณฑ์ที่มีใช้ฯ ไป  
ประชุม สัมมนา อบรม ดูงาน หรือบรรยายทาง วิชาการ ทั้งในและต่างประเทศ อันก่อประโยชน์ให้  
สถานพยาบาลหรือหน่วยงาน และไม่มีเงื่อนไขข้อผูกมัดเพื่อส่งเสริม การขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ฯใด ๆ  
ทั้งสิ้น โดยให้การสนับสนุนในนามสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน และให้ สถานพยาบาลหรือหน่วยงาน  
จัดท าระบบการรับการสนับสนุนและก าหนดเกณฑ์คัดเลือกบุคลากรที่สมควรให้ไป ประชุม สัมมนา  
อบรม ดูงาน หรือบรรยายทางวิชาการ ทั้งในและต่างประเทศ โดยพึงรับการสนับสนุนได้เฉพาะค่า เดินทาง  
ค่าลงทะเบียน ค่าวิทยากร ค่าอาหาร และค่าที่พัก ส าหรับตนเองเท่านั้นและจ ากัดเฉพาะช่วงเวลา และ  
สถานที่ของการดูงาน การประชุม หรือการบรรยายทางวิชาการ กรณีการได้รับการสนับสนุนให้ไปศึกษาดู  
งานใน ต่างประเทศจะต้องขออนุมัติต่อผู้บังคับบัญชาตามล าดับชั้น

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

29

## หมวด 7 สถานศึกษา

7.1 สถานศึกษาไม่พึงอนุญาตให้ผู้แทนฯ หรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ฯ เข้าพบนักศึกษา เพื่อ  
การโฆษณา ยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ฯ หรือการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ฯ 7.2 สถานศึกษาไม่  
พึงอนุญาตให้มีการจัดกิจกรรมให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ฯ แก่นักศึกษา ที่ เชื่อมโยงถึง  
ชื่อทางการค้าของยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ฯ หรือบริษัทฯ หรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ฯ เพื่อป้องกันการโฆษณา แอบ  
แฝง 7.3 สถานศึกษาไม่พึงอนุญาตให้นักศึกษารับเงิน สิ่งของ ของขวัญ ของบริจาค หรือการสนับสนุนอื่น ๆ  
จากบริษัทฯ หรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ฯ โดยตรง 7.4 สถานศึกษาพึงจัดระบบการรับสนับสนุนและการก ากับ

ดูแลการสนับสนุนการศึกษาและกิจกรรมทุกประเภทจาก บริษัทฯหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาให้มีความโปร่งใส เพื่อป้องกันการโฆษณาและส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา 7.5 สถานศึกษาพึงควบคุมดูแลให้ อาจารย์และบุคลากรของสถานศึกษานั้น ประพฤติตนเป็นแบบอย่างอันดีแก่ นักศึกษา ทั้งในแง่จริยธรรม ของผู้สั่งใช้ และความสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างผู้สั่งใช้กับบริษัทฯหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา หรือผู้แทนยา หรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา 7.6 สถานศึกษาพึงจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นการให้ ความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการใช้ยาและเวชภัณฑ์ที่ มีใช้ยาอย่างสมเหตุผล และการเข้าถึงแหล่งข้อมูลทางยา และเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาที่เชื่อถือได้ โดยปราศจากการขึ้น าทาง ธุรกิจ 7.7 สถานศึกษาพึงจัดหลักสูตรให้แก่ นักศึกษา ที่มุ่งเน้นจริยธรรมของผู้สั่งใช้ และความสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างผู้สั่ง ใช้กับบริษัทฯหรือ เวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา หรือผู้แทนยาหรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา 7.8 สถานศึกษาพึงก าหนดนโยบายให้อาจารย์และบุคลากร เปิดเผยความเกี่ยวข้องกันกับบริษัทฯหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา เมื่อมีการแสดง ความเห็นต่อสาธารณะ ไม่ว่าโดยการพูด การเขียน หรือวิธีการอื่นใดในทางวิชาการ

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

30

การให้/การรับของขวัญและผลประโยชน์ในเทศกาลปีใหม่

คณะรัฐมนตรีได้เคยมีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการให้ของขวัญและรับของขวัญของ เจ้า หน้าที่ของรัฐ เพื่อเป็นการเสริมสร้างค่านิยมให้เกิดการประหยัคมิให้มีการเบียดเบียนข้าราชการโดยไม่ จ

าเป็น และสร้างทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากการแข่งขันกันให้ของขวัญราคาแพง ทั้งยังเป็นช่องทางให้ เกิด การประพฤติมิชอบในวงราชการอีกด้วย ในการก าหนดจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทต่างๆ นั้นมี การก าหนดในเรื่องท านองเดียวกันประกอบกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ ได้ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การรับ ทรัพย์สินหรือ ประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543 ระเบียบส านัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้ หรือการรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2544 ข้อ 12 ระบุ “เพื่อ ประโยชน์ในการเสริมสร้างให้เกิด ทัศนคติในการประหยัดแก่ประชาชนทั่วไปในการแสดงความยินดี การ แสดงความปรารถนาดี การแสดงการ ต้อนรับ หรือการแสดงความเสียใจในโอกาสต่างๆ ตามปกติประเพณี นิยม ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพยายามใช้ วิธีการแสดงออกโดยใช้บัตรอวยพร การลงนามในสมุดอวยพร หรือใช้ บัตรแสดงความเสียใจแทนการให้ ของขวัญ” กระทรวงสาธารณสุข โดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข (สปท.) แจ้งเวียน เรื่องการมอบของขวัญในเทศกาลปีใหม่ให้แก่หน่วยงานในสังกัด กระทรวงสาธารณสุขถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างค่านิยมการแสดง ความยินดีด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างก าหนด มาตรการจูงใจที่จะพัฒนาทัศนคติ จิตส านึก และ พฤติกรรมของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปในแนวทาง ประหยัด

#### แนวทางการตรวจราชการของกระทรวงสาธารณสุข

ศาสตราจารย์คลินิก เกียรติคุณ นายแพทย์ปิยะสกล สกลสัตยาทร รัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุข และผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข ขอความร่วมมือจากส่วนราชการในการตรวจราชการ ดังนี้ 1. ห้ามมี แผ่นป้ายรูปรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและรูปผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข ทั้งภายนอก และ ภายในสถานที่ท างาน รวมทั้งในห้องประชุม 2. หากมีกิจกรรมบนเวทีให้เรียบง่าย กระชับ และประหยัด 3. การจัดนิทรรศการขอให้สมเหตุสมผล หากแสดงเพียงวันเดียวไม่ควรประดับตกแต่งมากเกินความจ าเป็น 4. อาหารที่รับรองควรเป็นอาหารประจ าท้องถิ่นที่ราคาไม่แพง หรือเป็นอาหารจานเดียวตามความเหมาะสม 5. ไม่จ าเป็นต้องมีของฝากหรือของที่ระลึก เพราะของฝากและของที่ระลึกที่ดีที่สุดคือความสามัคคี พลังและ ความมุ่งมั่น ที่จะน องค์กรของเราไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืน

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

บทที่ 4 กฎหมายเกี่ยวกับ การป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน -----

กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

1. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 100, 103 และ 103/1 กำหนดเรื่องการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและ ส่วนรวมไว้เพื่อลดระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีจิตสำนึกแยกแยะประโยชน์ส่วน บุคคลและประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันได้ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่าฝืนให้ถือเป็นความผิดตามประมวล กฎหมายอาญาคด้วย 2. ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือ ประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543 ได้ก หนดว่าโดยอาศัยอ านาจตาม ความในมาตรา 103 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การ ทุจริตแห่งชาติได้ก หนดหลักเกณฑ์และจ าวนทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับ จาก บุคคลได้โดยธรรมจรรยา กล่าวคือ การรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดจากบุคคลที่ให้แก่ใน โอกาส ต่างๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรม หรือให้กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกัน ใน สังคม 3. ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน 3.1 ส่วนค ปรารภ ได้กล่าวถึงค่านิยมหลักของมาตรฐาน จริยธรรมส หรับผู้ค ารงต าแห่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ 9 ประการของส านักงานผู้ตรวจการ แผ่นดิน 9 ข้อ ดังนี้ (1) การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม (2) การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และ รับผิดชอบ (3) การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนและไม่มีผลประโยชน์ทับ ซ้อน (4) การยืนหยัดท านในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย (5) การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความ รวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

(6) การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง (7) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ของงาน รักษามาตรฐานมีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ (8) การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (9) การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร 3.2 หมวด 2 ข้อ 5 ให้จำ

ราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ ส่วนรวมของประชาชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัว โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้ (1) ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูง หรือ ผู้มีบุญคุณส่วนตัวมาประกอบการใช้ดุลพินิจให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลแก่บุคคลนั้น หรือ ปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างจากบุคคลอื่น เพราะความชอบหรือชัง (2) ไม่ใช้เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอื่น อำนวยความสะดวกของทางราชการ ไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย (3) ไม่กระทำการใด หรือ อด รงต ตำแหน่ง หรือปฏิบัติภารกิจในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบ แคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่ ทั้งนี้ ในกรณีมีความเคลือบแคลงหรือสงสัย ให้ข้าราชการผู้นั้นยุติการกระทำ ดังกล่าวไว้ก่อนแล้วแจ้งให้ ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าส่วนราชการ และ คณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา เมื่อคณะกรรมการ จริยธรรมวินิจฉัยเป็นประการใด แล้วจึงปฏิบัติตามนั้น (4) ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงานโดยตรงหรือหน้าที่อื่นในราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการต้องยึดถือประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของทางราชการหรือประโยชน์ส่วนรวม กับประโยชน์ ส่วนตนหรือส่วนกลุ่ม อันจำเป็นต้องวินิจฉัยหรือชี้ขาด ต้องยึดประโยชน์ของทางราชการและ ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ 3.3 หมวด 2 ข้อ 6 ให้ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสวงหาประโยชน์ที่มีขอบ อาศัยตำแหน่งหน้าที่และ ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้ (1) ไม่เรียกรับ หรือยอมจะรับ หรือยอมให้ผู้อื่น เรียก รับ หรือยอมจะรับสิ่งของขวัญแทนตนหรือญาติของตน ไม่ว่าก่อนหรือหลังด ารงต ตำแหน่ง หรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเกี่ยวข้อง หรือไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ หรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เป็นการให้โดยธรรมจรรยา หรือการให้ตามประเพณี หรือต่อบุคคลทั่วไป (2) ไม่ใช้ต ำแหน่งหรือกระทำการที่เป็นคุณหรือโทษแก่บุคคลใดเพราะมีอคติ (3) ไม่เสนอ หรืออนุมัติโครงการ การด ำเนินการ หรือการท ำนิติกรรมหรือสัญญาซึ่งตนเองหรือบุคคล อื่นจะได้ประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือประมวลจริยธรรมนี้

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

4. ระเบียบสํานักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหนํวยงานของรัฐ พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม 5.  
ระเบียบสํานักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหนํวยงานของรัฐ พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่  
2) พ.ศ. 2549 6. ระเบียบสํานักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใหหรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2544

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

ภาคผนวก -----